

La Balma

Rajadell

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Monistrollet-Collbaix. Pla de Fals. NE del terme
Emplaçament	A la carretera que ve de Fals per la Gabriela i entra a Rajadell per Cal Lleirac, al seu costat.
Alçada:	485
Coordenades:	
Latitud:	41.74135
Longitud:	1.75582
UTM Est (X):	396543
UTM Nord (Y):	4621807

Classificació

Número de fitxa	08178 - 26
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Contemporani
Segle	XIX-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Legal
Observacions protecció:	AEA. Catàleg bens protegits 2014 (num. 29)
Accés	Fàcil
Ús actual:	Productiu
Titularitat	Privada
Titular:	Ref. Cad: 08177A00300040
Autoria de la fitxa	PEP 1993 (Jordi Piñero)/ OPC 2017-2020
Data de registre de la fitxa:	dc., 22/07/2020 - 02:00

Descripció

Casa de pagés que té el seu origen en una construcció adossada a la balma. Posteriorment es va ampliar amb un nou edifici a tres vents.

La casa, més moderna, és de planta rectangular, amb planta baixa més dos pisos i coberta a doble vessant amb el carener perpendicular a la façana. La façana presenta un portal rectangular amb llinda plana plana i brancals de pedra treballada. Hi ha dues finestres petites quadrades i centrades a cada planta: les del primer pis també tenen brancals de pedra, amb ampit de totxo, i les de la segona planta sota teulada tenen llindal de fusta. Els murs de càrrega són de pedra, amb arrebossat. A la part de ponent s'aixeca un altre cos adossat al primer, molt més gran, amb un pis modern fet de totxo, que té coberta a una sola vessant. El material constructiu és pedra amb arrebossat.

La primitiva construcció, que estava dins la balma i sota la roca (a llevant de la casa), es troba actualment tapiada. Segons la descripció del PEP 1993, només constava d'una planta, ja que l'alçada de la balma no permet més pisos. Consistia en un corredor adaptat a la forma del sostre de la balma que donava accés (i encara ho fa ara) a diverses habitacions interiors. En els últims temps aquestes habitacions feien funcions de corral, celler, etc. En la casa primitiva es devia compartir, com succeeix en altres casos, l'ús per persones i per animals. A l'extrem de ponent hi ha més construccions adossades a la roca (galliner). El sostre de roca és totalment negre a conseqüència de la dificultat que devia suposar expulsar el fum per les xemeneies. A sobre de la balma, hi ha una construcció agropecuària moderna, de planta rectangular, molt allargada. A la finca hi ha diverses granges i edificis moderns d'ús agropecuari.

Observacions:

Figura al Catàleg de Masies i Cases Rurals 2014 (fitxa 4). Al Catàleg de bens protegits està fitxada, no com edifici, sino com a Àrea d'expectativa arqueològica.

És un exemple singular de casa obrada a la roca que ha evolucionat fins convertir-se en mas. Té un gran interès tipològic i possiblement un origen molt antic, possiblement altmedieval, atès la seva ubicació en balma.

Des de Rajadell no hi camí per anar a la casa. S'ha d'anar des de Fals. A la carretera de Rajadell a Fals cal agafar un trencall a la dreta on hi ha una creu i una font, i pendre una carretera que passa per la Gabriela i entra a Rajadell per Cal Lleirac, al límit termenal.

Des de la casa hi ha vistes espectaculars de Monistrollet i Montserrat al fons

A la casa es conserven algunes eines tradicionals del camp, com ara forques, bocois, etc. A l'entorn hi ha corrons i una bassa ovalada, actualment dessecada i plena de vegetació, al costat de petits camps aterassats.

Història

A la casa no es conserva documentació antiga. Això no obstant, l'origen d'aquest tipus de construcció en balmes sol donar-se en èpoques molt reculades (segles VIII i IX). Com a exemple es pot citar el Puig de la Balma (a Mura) i altres construccions semblants de la muntanya de Sant Llorenç del Munt. Generalment aquests habitatges són abandonats si no es poden adaptar (com en el cas present) a l'evolució normal dels masos. A Rajadell cal esmentar també el cas de cal Daurell.

